

Тетяна Гуштан

д.е.н., доцент

завідувач кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі

Ужгородський торговельно-економічний інституту ДТЕУ

ВПЛИВ ТРАНСКОРДОННИХ ПРОЄКТІВ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАКАРПАТТЯ

Закарпатська область, розташована на перетині кордонів з чотирма країнами Європейського Союзу – Угорщиною, Словаччиною, Румунією та Польщею, має унікальні можливості для розвитку транскордонного співробітництва в галузі туризму. Це співробітництво сприяє не лише економічному зростанню регіону, але й зміцненню культурних та соціальних зв'язків між сусідніми країнами. У цьому контексті реалізація транскордонних проєктів відіграє ключову роль у модернізації туристичної інфраструктури Закарпаття та підвищенні його привабливості для туристів.

Одним із прикладів успішного транскордонного проєкту є ініціатива «МОВІ», реалізована у селі Петерфолво. У рамках цього проєкту було побудовано велосипедну доріжку довжиною 4,35 км, яка з'єднує село з пунктом пропуску на кордоні з Угорщиною. Ця інфраструктурна складова не лише покращила логістичне сполучення між населеними пунктами, але й сприяла розвитку туризму, залучаючи відвідувачів з Угорщини та інших країн ЄС. Крім того, при облаштуванні доріжки було враховано потреби людей з обмеженими фізичними можливостями, що свідчить про інклюзивний підхід до розвитку інфраструктури [3].

Іншим прикладом є проєкт SMAR.T.OURISM, спрямований на створення транскордонного тематичного замкового маршруту між Закарпаттям та повітом Сату-Маре в Румунії. Проєкт передбачає використання сучасних ІКТ-технологій, таких як мобільні додатки та доповнена реальність, для промоції місцевої історичної та культурної спадщини. Це сприяє не лише збереженню культурних об'єктів, але й підвищенню туристичної привабливості регіону [5].

Також варто відзначити проекти, спрямовані на розвиток екологічного та активного туризму, наприклад спільні маршрути для пішохідного та велосипедного туризму між Закарпаттям та сусідніми регіонами Словаччини та Угорщини. Вони забезпечують залучення нової цільової аудиторії туристів, які цінують активний відпочинок та збереження довкілля [4].

У 2024 році Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію розвитку та розбудови прикордонної інфраструктури з країнами ЄС та Молдовою до 2030 року. Цей документ передбачає модернізацію та будівництво нових пунктів пропуску, розвиток мультимодальних терміналів та цифровізацію процесів перетину кордону. В межах такої ініціативи планується реконструкція 29 пунктів пропуску та будівництво 17 нових, що значно покращить логістичні можливості для туристів, сприятиме розвитку туризму в прикордонних регіонах, виступатиме елементом регіонального розвитку та дасть поштовх до подальшої співпраці в різних сферах господарювання й розширення можливостей участі в інвестиційних проектах [2].

Крім того, Стратегія розвитку туризму до 2030 року, розроблена Міністерством культури та інформаційної політики України, акцентує увагу на розвитку туристичної інфраструктури, збереженні культурної спадщини та просуванні України як привабливої туристичної дестинації. У цьому контексті транскордонні проекти відіграють важливу роль у реалізації стратегічних цілей, сприяючи інтеграції українських регіонів та Закарпатської області зокрема в європейський туристичний простір [6].

Слід зазначити, що з 2022 року Україна перебуває у стані повномасштабної війни, що суттєво вплинуло на економіку країни загалом і туристичну галузь зокрема. Проте Закарпатська область залишається відносно безпечною територією, що створює для неї додаткові можливості.

По-перше, у регіоні спостерігається зростання внутрішнього туризму, оскільки українці обирають для відпочинку безпечніші регіони всередині країни. По-друге, завдяки транскордонному розташуванню та розвитку прикордонної інфраструктури Закарпаття стає важливим центром гуманітарної

допомоги та логістики, що дозволяє залучати додаткові інвестиції у туристичну та сервісну інфраструктуру [7].

Незважаючи на складну безпекову ситуацію, Закарпаття завдяки стабільності та сприятливому прикордонному розташуванню залишається привабливим для інвестицій. Зокрема, іноземні інвестори активно цікавляться проєктами будівництва готелів, відпочинкових комплексів, SPA-центрів, туристичних резиденцій та об'єктів гастрономічного туризму. Наявність якісної дорожньої інфраструктури та повоєнна перспектива розвитку малого авіасполучення відкривають нові можливості для інвесторів [1, с. 49; 3].

Окрім того, залучення грантів та фінансування через європейські програми (Interreg NEXT, Horizon Europe) дозволяє компенсувати ризики для приватних інвесторів та стимулює розвиток туристичної галузі на засадах партнерства між державними структурами та бізнесом [5].

Підсумовуючи слід зазначити, що реалізація транскордонних проєктів у Закарпатській області має значний вплив на розвиток туристичної інфраструктури та сприяє інтеграції регіону в європейський туристичний простір. Завдяки таким ініціативам покращується логістичне сполучення, зберігається культурна спадщина, розвивається інклюзивна інфраструктура та підвищується туристична привабливість регіону. Стратегічні документи, такі як Стратегія розвитку прикордонної інфраструктури до 2030 року та Стратегія розвитку туризму до 2030 року, створюють сприятливі умови для реалізації подібних проєктів та забезпечують системний підхід до розвитку туризму в Україні. В умовах воєнного стану Закарпаття, як відносно безпечний регіон, має особливі можливості для активізації транскордонного співробітництва, розвитку військово-патріотичного туризму, залучення іноземних інвестицій у сферу гостинності та формування позитивного іміджу туристичної дестинації на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Годя І. М., Корсак Р. В. Шляхи реформування готельно-ресторанної та туристичної індустрії України після отримання статусу кандидата у члени ЄС [Електронний ресурс] // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2022. № 5(1). С. 47–54. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/55_2022/part_1/5.pdf (дата звернення: 20.04.2025).
2. Затверджено Стратегію розвитку та розбудови прикордонної інфраструктури з країнами ЄС та Молдовою до 2030 року. URL: <https://mtu.gov.ua/news/36267.html> (дата звернення: 20.04.2025).
3. Мала авіація та невеликі інфраструктурні проекти - перспективні напрямки розвитку закарпатських громад. URL: <https://zaholovok.com.ua/mala-aviatsiya-ta-nevelyki-infrastrukturni-proyekty-perspektyvni-napryamky-rozvytku-zakarpatskykh> (дата звернення: 21.04.2025).
4. Перспективні напрями активізації розвитку туризму в Закарпатській області. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/milashovska2.htm (дата звернення: 20.04.2025).
5. Підтримані Закарпатською обласною радою проекти перемогли у грантових конкурсах Європейського Союзу. URL: <https://zakarpatt-rada.gov.ua/pidtrymani-zakarpatskoiu-oblasnoiu-radoiu-proiekty-peremohly-u-hrantovykh-konkursakh-yevropeyskoho-soiuzu/> (дата звернення: 21.04.2025).
6. Стратегія розвитку туризму та курортів України до 2030 року. URL: <https://mkip.gov.ua/content/strategiya-rozvitku-turizmu-do-2030-roku.html> (дата звернення: 20.04.2025).
7. Туристично-рекреаційна галузь Закарпаття у транскордонному співробітництві. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/53570> (дата звернення: 21.04.2025).